

CENTRUM MEDYCZNE
KSZTAŁCENIA
PODYPLOMOWEGO

Program specjalizacji w dziedzinie ORTODONCJI

dla lekarzy dentystów posiadających specjalizację I stopnia
w dziedzinie stomatologii ogólnej

lub

dla lekarzy dentystów posiadających specjalizację II stopnia lub tytuł specjalisty
w dziedzinie chirurgii szczękowej, chirurgii szczękowo-twarzowej, periodontologii,
protetyki stomatologicznej, stomatologii zachowawczej, stomatologii zachowawczej
z endodoncją, epidemiologii, zdrowia publicznego

lub

dla lekarzy dentystów posiadających tytuł specjalisty w dziedzinie chirurgii
stomatologicznej lub stomatologii dziecięcej

(obowiązuje lekarzy dentystów, którzy rozpoczęli szkolenie specjalizacyjne w wyniku
postępowania kwalifikacyjnego - wiosna 2023 r.)

Zatwierdzam
z upoważnienia Ministra Zdrowia
Piotr Bromber
Podsekretarz Stanu
/dokument podpisany elektronicznie/

Warszawa 2023

Program specjalizacji opracował zespół ekspertów w składzie:

1. Prof. dr hab. Beata Kawala – konsultant krajowy w dziedzinie ortodoncji;
2. Prof. dr hab. Małgorzata Zadurska – przedstawiciel konsultanta krajowego;
3. Prof. dr hab. Krzysztof Woźniak – przedstawiciel konsultanta krajowego;
4. Dr n.med. Monika Smyl-Golianek – przedstawiciel konsultanta krajowego;
5. Lek. stom. Mariusz Wilk – przedstawiciel Polskiego Towarzystwa Ortodontycznego;
6. Dr hab. Izabela Szarmach – przedstawiciel Naczelnej Rady Lekarskiej;
7. Dr n. med. Joanna Szyper - Szczurowska – przedstawiciel Centrum Medycznego Kształcenia Podyplomowego;
8. Lek. dent. Michał Urzędowski – przedstawiciel Naczelnej Rady Lekarskiej odbywający szkolenie specjalizacyjne.

I. CELE SZKOLENIA SPECJALIZACYJNEGO

Celem 3 - letniego szkolenia specjalizacyjnego jest zdobycie wiedzy oraz umiejętności praktycznych pomocnych w profilaktyce i leczeniu wrodzonych i nabytych wad narządu żucia, polegających na diagnozowaniu, planowaniu oraz wykorzystaniu współczesnych koncepcji biomechaniki. Program kładzie główny nacisk na czynność układu ruchowego narządu żucia, który bezpośrednio wpływa na okluzję i morfologię twarzy.

1. Uzyskane kompetencje zawodowe

Lekarz dentysta po ukończeniu szkolenia specjalizacyjnego uzyska szczególnie kwalifikacje umożliwiające zgodnie ze współczesną wiedzą medyczną:

- 1) rozpoznanie wad zgryzu, zaburzeń wzrostu części twarzowej czaszki i nieprawidłowości zębowych;
- 2) ocenę potrzeb leczenia ortodontycznego;
- 3) realizowanie ortodontycznych procedur prewencyjnych i interceptywnych;
- 4) leczenie wszystkich rodzajów wad;
- 5) współpracę z lekarzami i lekarzami dentystami innych specjalności w zespołowym leczeniu wad wrodzonych narządu żucia, wad zgryzu i nieprawidłowości zębowych;

- 6) formułowanie hipotez badawczych oraz przedstawianie i publikowanie wyników badań;
- 7) wydawanie specjalistycznych orzeczeń lekarskich w zakresie ortodoncji;
- 8) podejmowanie i propagowanie działań profilaktycznych oraz promocji zdrowia.

2. Uzyskane kompetencje społeczne

Lekarz w czasie szkolenia specjalizacyjnego kształtuje i rozwija postawę etyczną oraz doskonali kompetencje społeczne, a w szczególności:

- 1) kierowanie się w swoich działaniach nadrzędną zasadą dobra chorego;
- 2) respektowanie społecznie akceptowanego systemu wartości oraz zasad deontologicznych;
- 3) umiejętność podejmowania decyzji oraz gotowość wzięcia odpowiedzialności za postępowanie swoje i powierzonego sobie zespołu;
- 4) umiejętność właściwej organizacji pracy własnej i harmonijnej współpracy w zespole;
- 5) umiejętność nawiązywania relacji z pacjentem oraz rodziną i opiekunem pacjenta, z poszanowaniem godności osobistej oraz zróżnicowania kulturowego, etnicznego i społecznego;
- 6) znajomość psychologicznych uwarunkowań relacji lekarz — pacjent;
- 7) umiejętność przekazywania informacji o stanie zdrowia, rokowaniach i postępowaniu diagnostyczno-terapeutycznym.

II. WYMAGANA WIEDZA

Oczekuje się, że lekarz po ukończeniu szkolenia specjalizacyjnego w dziedzinie ortodoncji wykaże się przedstawioną poniżej wiedzą:

1. Ogólna wiedza biologiczna i medyczna:

- 1) wzrost i rozwój człowieka;
- 2) metodologia badań naukowych;
- 3) racjonalna antybiotykoterapia;
- 4) zasady leczenia bólu wg aktualnych wytycznych WHO.

2. Wiedza ogólnostomatologiczna:

- 1) budowa i czynność układu stomatognatycznego;
- 2) etiologia i epidemiologia chorób układu stomatognatycznego (choroba próchnicowa zębów, choroby błony śluzowej jamy ustnej i przyzębia,

schorzenia stawów skroniowo-żuchwowych, parafunkcje i dysfunkcje układu ruchowego narządu żucia, urazy zębów, kości szczęk i stawów skroniowo-żuchwowych, nowotwory – skutki leczenia chirurgicznego, chemioterapii i radioterapii).

3. Wiedza ortodontyczna:

- 1) rozwój uzębienia - fizjologia i patologia, rozwój i wzrost czaszki i tkanek miękkich twarzy;
- 2) rentgenodiagnostyka w ortodoncji oraz podstawowe i zaawansowane techniki radiologiczne;
- 3) materiały stosowane w ortodoncji;
- 4) mechanika (źródła i rodzaje sił, wielkość sił ortodontycznych i ortopedycznych);
- 5) biomechanika (biologiczna reakcja tkanek na siły ortodontyczne i ortopedyczne);
- 6) diagnostyka wad zgryzu i nieprawidłowości zębowych;
- 7) diagnostyka różnicowa wad szkieletowych i zębowo-wyrostkowych;
- 8) znajomość zasad przygotowania planu leczenia ortodontycznego;
- 9) profilaktyka, leczenie wczesne i interceptywne;
- 10) aparaty ortodontyczne (wszystkie rodzaje);
- 11) ekstrakcje zębów w ortodoncji;
- 12) leczenie retencyjne;
- 13) ryzyko nawrotów wady po leczeniu ortodontycznym, powikłania terapii ortodontycznej;
- 14) leczenie zespołowe:
 - a) ortodoncja i chirurgia szczękowo-twarzowa: etiologia, klasyfikacja i występowanie wad twarzowo – zgryzowych; diagnostyka różnicowa; planowanie leczenia; przed - i pooperacyjne cele leczenia ortodontycznego; procedury chirurgiczne,
 - b) ortodoncja i chirurgia stomatologiczna: ekstrakcje ze wskazań ortodontycznych, zabieg wyluszczenia zawiązków zębów przedtrzonowych; ekstrakcje zębów mądrości, w tym germektomia; techniki odsłaniania zębów zatrzymanych; zabieg autotransplantacji zębów z niezakończonym rozwojem korzenia,

- c) ortodoncja i periodontologia: badanie periodontologiczne, przegląd nowoczesnych terapii i technik zabiegowych leczenia przyzębia; rola ortodonta w leczeniu chorób przyzębia,
 - d) przygotowanie ortodontyczne do leczenia protetycznego/implantoprotetycznego: techniki prostowania trzonowców; przebudowa wyrostka zębodołowego; ortodontyczna odbudowa kości; ekstruzja i intruzja zębów,
 - e) ortodoncja – stomatologia dziecięca: postępowanie ortodontyczne po urazach zębów w wieku rozwojowym, kwalifikacja do zabiegu dekoronacji w celu zachowania kości wyrostka zębodołowego,
 - f) ortodoncja – stomatologia estetyczna;
- 15) staw skroniowo-żuchwowy w leczeniu ortodontycznym:
- a) budowa i czynność w idealnej okluzji; zwarcie aspekty w leczeniu ortodontycznym; rejestracja zwarcia; centralna okluzja i centralna relacja, położenie żuchwy, techniki rejestracji;
 - b) dysfunkcja stawu skroniowo-żuchwowego; mechanoterapia ortodontyczna; planowanie leczenia we wrodzonych i nabytych zaburzeniach wzrostu wyrostka kłykciowego.

4. Ergonomia i zasady organizacji pracy:

- 1) zasady pracy ergonomicznej w odniesieniu do pacjenta;
- 2) zastosowanie ergonomii w zespole stomatologicznym;
- 3) organizacja współczesnej praktyki ortodontycznej; zarządzanie personelem i pacjentami.

III. WYMAGANE UMIEJĘTNOŚCI PRAKTYCZNE

Oczekuje się, że lekarz dentysta po ukończeniu szkolenia specjalizacyjnego w dziedzinie ortodoncji nabeździe umiejętności:

- 1) wykonania, zgromadzenia i oceny wymaganej dokumentacji;
- 2) zdefiniowania potrzeby leczenia w kategoriach celowości i pilności jej podjęcia;
- 3) oceny czynników ryzyka w stadium wymiany uzębienia i zapobiegania ich następstwom;

- 4) wyboru najwłaściwszego sposobu i terminu podjęcia leczenia;
- 5) oceny skutków zaniechania leczenia;
- 6) zaplanowania sposobu leczenia, przewidywania jego czasu trwania i kosztów;
- 7) leczenia osób dorosłych;
- 8) postępowania z pacjentami niewspółpracującymi;
- 9) stosowania różnych technik i aparatów ortodontycznych;
- 10) uczestniczenia w planowaniu i leczeniu zespołowym ze specjalistami z innych dziedzin;
- 11) postępowania w zgodzie z odpowiedzialnością prawną specjalisty ortodonta;
- 12) rozpoznawania rodzajów bólu i jego oceny klinicznej (w tym ilościowej i jakościowej).

IV. FORMY I METODY SZKOLENIA

A – Kursy specjalizacyjne

Uwaga: Lekarz dentysta uzyska zaliczenie tylko tych kursów, które zostały wpisane na prowadzoną przez CMKP listę kursów specjalizacyjnych, publikowaną corocznie na stronie internetowej CMKP: www.cmkp.edu.pl.

Czas trwania kursów jest określony w dniach i godzinach dydaktycznych, przy czym 1 godzina dydaktyczna trwa 45 minut. Łączny czas trwania poszczególnych zajęć dydaktycznych w trakcie jednego dnia kursu nie może przekraczać 8 godzin dydaktycznych.

Wybrane kursy specjalizacyjne mogą być realizowane w formie e-learningowej.

Kursy specjalizacyjne objęte programem specjalizacji są realizowane w dni robocze.

1. Kurs wprowadzający: „Wprowadzenie do współczesnej ortodoncji”

Cel kursu:

zdobycie wiedzy na temat współczesnych metod diagnostyki ortodontycznej.

Zakres wiedzy:

- 1) wprowadzenie w problematykę, cele i obszar działania w ortodoncji oraz zadania, kompetencje i oczekiwane wyniki szkolenia specjalisty w tej dziedzinie;

- 2) wprowadzenie do przedmiotów klinicznych objętych programem danego szkolenia specjalizacyjnego;
- 3) podstawy onkologii;
- 4) podstawy farmakoekonomiki;
- 5) farmakoterapia w ortodoncji;
- 6) zagadnienia bezpieczeństwa w opiece zdrowotnej dotyczące bezpieczeństwa pacjentów i lekarzy;
- 7) podstawy dobrej praktyki lekarskiej, w tym zasady praktyki opartej na rzetelnych i aktualnych publikacjach;
- 8) formalnoprawne podstawy doskonalenia zawodowego lekarzy;
- 9) aspekty psychologiczne w postępowaniu ortodontycznym i interdyscyplinarnym;
- 10) rozwój i wzrost narządu żucia;
- 11) etiologia i epidemiologia wad zgryzu i nieprawidłowości zębowych;
- 12) klasyfikacje wad narządu żucia;
- 13) diagnostyka różnicowa wad narządu żucia;
- 14) ortodontyczne badanie pacjenta;
- 15) biostatystyka;
- 16) profilaktyka.

Czas trwania kursu: 2 dni robocze (16 godzin dydaktycznych) w pierwszym roku odbywania szkolenia specjalizacyjnego.

Forma realizacji kursu: z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość lub stacjonarnie.

Forma zaliczenia kursu: potwierdzenie uczestnictwa w kursie oraz zaliczenie sprawdzianu z zakresu wiedzy objętej programem kursu.

2. Kurs: „Postępowanie ortodontyczne w chorobach nowotworowych w obrębie narządu żucia”

Cel kursu:

zdobycie wiedzy na temat zasad terapii wad narządu żucia (w tym wad zgryzu i wad zębowych) u pacjentów z chorobą nowotworową.

Zakres wiedzy:

- 1) symptomatologia stanów przednowotworowych i nowotworów w obrębie narządu żucia;
- 2) specyfika postępowania ortodontycznego u pacjenta z wykrytym nowotworem ze szczególnym uwzględnieniem nowotworu w obrębie jamy ustnej;
- 3) znajomość skutków chemio- i radioterapii w obrębie zębów.

Zakres umiejętności praktycznych:

- 1) ocena i analiza dokumentacji radiologiczno-fotograficznej.

Czas trwania kursu: 2 dni robocze (16 godzin dydaktycznych).

Forma realizacji kursu: z wykorzystaniem metod technik kształcenia na odległość oraz stacjonarnie.

Forma zaliczenia kursu: potwierdzenie uczestnictwa w kursie oraz zaliczenie sprawdzianu z zakresu wiedzy i umiejętności praktycznych objętych programem kursu.

3. Kurs: „Etiopatogeneza i diagnostyka wad wrodzonych głowy i szyi”

Cel kursu:

nabycie umiejętności rozpoznawania pacjentów z wadami rozwojowymi głowy i szyi.

Zakres wiedzy:

- 1) genetyczne czynniki ryzyka wad wrodzonych w populacji polskiej;
- 2) środowiskowe czynniki ryzyka powstawania rozszczepów podniebienia;
- 3) izolowane i zespołowe rozszczepy podniebienia; konsultacje specjalistyczne w wadach zespołowych.

Zakres umiejętności praktycznych:

- 1) badanie pacjentów z wadami rozwojowymi głowy i szyi - prezentacja audiowizualna przypadków.

Czas trwania kursu: 2 dni robocze (16 godzin dydaktycznych).

Forma realizacji kursu: z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość oraz stacjonarnie.

Forma zaliczenia kursu: potwierdzenie uczestnictwa w kursie oraz zaliczenie sprawdzianu z zakresu wiedzy i umiejętności praktycznych objętych programem kursu.

4. Kurs: „Czynność narządu żucia”

Cel kursu:

zdobycie podstaw wiedzy gnatologicznej.

Zakres wiedzy:

- 1) fizjologia i rozwój narządu żucia;
- 2) badanie czynności narządu żucia i kinetyka żuchwy; artykulator jako narzędzie w diagnostyce i planowaniu leczenia wad narządu żucia;
- 3) zaburzenia czynności narządu żucia, połykania, oddychania – obturacyjny bezdech senny, patologiczne starcie zębów, przedwczesne kontakty okluzyjne z zastosowaniem analizy zwarcia;
- 4) fizjologia i zaburzenia mowy, współpraca z logopedą.

Zakres umiejętności praktycznych:

- 1) obsługa artykulatora jako narzędzia w diagnostyce i planowaniu leczenia wad narządu żucia.

Czas trwania kursu: 2 dni robocze (16 godzin dydaktycznych).

Forma realizacji kursu: z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość oraz stacjonarnie.

Forma zaliczenia kursu: potwierdzenie uczestnictwa w kursie oraz zaliczenie sprawdzianu z zakresu wiedzy i umiejętności praktycznych objętych programem kursu.

5. Kurs: „Biomechanika (reakcja tkanek na siły ortodontyczne)”

Cel kursu:

zdobycie wiedzy na temat biofizyki działania aparatów ortodontycznych.

Zakres wiedzy:

- 1) przemieszczania zębów z kością lub przez kość (ryzyko resorpcji podminowującej kości); wprowadzenie w prawa mechaniki;
- 2) w zależności od wielkości przyłożonej siły; reakcja przyzębia na siłę ortodontyczną;
- 3) czas trwania siły stałej potrzebny do zainicjowania zmian kostnych; ruch zęba, a miejsce przyłożenia i wielkość siły;
- 4) czas trwania siły stałej potrzebny do zainicjowania zmian kostnych;

- 5) przyczyny resorpcji korzeni zębów, możliwości zahamowania lub odbudowy miejsc resorpcji;
- 6) wpływ „odprężania” tkanek miękkich, w tym więzadeł ozębnej, na stabilność wyników leczenia ortodontycznego;
- 7) biologiczne podstawy nowotworzenia kości pod wpływem sił ortodontycznych;
- 8) zakotwienie szkieletowe – miniimplanty, mini płytki.

Zakres umiejętności praktycznych:

- 1) procedury kliniczne z zakotwieniem szkieletowym - prezentacja na fantomach.

Czas trwania kursu: 3 dni robocze (24 godziny dydaktyczne).

Forma realizacji kursu: z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość oraz stacjonarnie.

Forma zaliczenia kursu: potwierdzenie uczestnictwa w kursie oraz zaliczenie sprawdzianu z zakresu wiedzy i umiejętności praktycznych objętych programem kursu.

6. Kurs: „Mechanika”

Cel kursu:

zdobycie wiedzy na temat właściwości fizycznych drutów ortodontycznych.

Zakres wiedzy:

- 1) źródła sił stosowanych w ortodoncji i ortopedii szczękowej;
- 2) właściwości fizyczne stopów, wpływ przekroju, składu chemicznego i długości drutu na jego właściwości mechaniczne;
- 3) znaczenie elastyczności, sztywności, zakresu pracy i zakresu odkształceń plastycznych w doborze drutów;
- 4) pojęcie „pamięci kształtu” i „superelastyczności” drutów ortodontycznych;
- 5) pojęcie siły użytecznej, optymalnej, podprogowej i nadmiernej w ortodoncji.

Czas trwania kursu: 2 dni robocze (16 godzin dydaktycznych).

Forma realizacji kursu: z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość lub stacjonarnie.

Forma zaliczenia kursu: potwierdzenie uczestnictwa w kursie oraz zaliczenie sprawdzianu z zakresu wiedzy objętej programem kursu.

7. Kurs: „Analiza zdjęć rentgenowskich i cefalometria”

Cel kursu:

nabycie umiejętności analizy wyników badań radiologicznych, na potrzeby leczenia ortodontycznego.

Zakres wiedzy:

- 1) ocena liczby, położenia i budowy zębów oraz stopnia ich rozwoju (wiek zębowy);
- 2) ocena struktur kostnych i stawów skroniowo-żuchwowych;
- 3) analiza cefalometryczna proporcji w wadach szkieletowych;
- 4) radiologiczna ocena wieku kostnego;
- 5) wskazania do wykonania badania z wykorzystaniem wiązki stożkowej CBCT (tomografia komputerowa wiązką stożkową) i innych metod obrazowania oraz interpretacja wyników do wykorzystania w diagnostyce ortodontycznej;
- 6) umiejętność diagnozowania i zaplanowania leczenia na podstawie przeprowadzonych analiz zdjęć rentgenowskich;
- 7) umiejętność wykonania i interpretacji superimpozycji.

Zakres umiejętności praktycznych:

- 1) analiza badań radiologicznych.

Czas trwania kursu: 2 dni robocze (16 godzin dydaktycznych).

Forma realizacji kursu: z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość oraz stacjonarnie.

Forma zaliczenia kursu: potwierdzenie uczestnictwa w kursie oraz zaliczenie sprawdzianu z zakresu wiedzy i umiejętności praktycznych objętych programem kursu.

8. Kurs: „Zespołowe leczenie wrodzonych i nabytych wad części twarzowej czaszki”

Cel kursu:

zdobycie wiedzy na temat zasad zespołowego leczenia wrodzonych i nabytych wad części twarzowej czaszki.

Zakres wiedzy:

- 1) najczęstsze wady wrodzone w obrębie twarzy;
- 2) rola ortodonta w leczeniu zespołowym wad wrodzonych;

- 3) terminy i kolejność działań specjalistów w leczeniu wielospecjalistycznym;
- 4) zalety i ograniczenia przedoperacyjnego leczenia ortopedycznego dzieci z rozszczepem podniebienia;
- 5) wskazania do konsultacji medycznych w izolowanym/zespołowym rozszczepie podniebienia;
- 6) rola foniatry i logopedy w zaburzeniach mowy;
- 7) diagnostyka, planowanie i leczenie wad zębowych.

Zakres umiejętności praktycznych:

- 1) kliniczna ocena i wskazania do leczenia wrodzonych i nabytych wad części twarzowej czaszki – prezentacja audiowizualna przypadków.

Czas trwania kursu: 2 dni robocze (16 godzin dydaktycznych).

Forma realizacji kursu: z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość oraz stacjonarnie.

Forma zaliczenia kursu: potwierdzenie uczestnictwa w kursie oraz zaliczenie sprawdzianu z zakresu wiedzy i umiejętności praktycznych objętych programem kursu.

9. Kurs: „Leczenie ortodontyczne dorosłych”

Cel kursu:

zdobycie wiedzy na temat zasad leczenia ortodontycznego dorosłych.

Zakres wiedzy:

- 1) rola ortodonta w planowaniu celów leczenia ortodontycznego dorosłych;
- 2) specyfika leczenia osób z chorobami przyzębia;
- 3) przygotowanie przedprotetyczne.

Zakres umiejętności praktycznych:

- 1) specyfika badania i planowania leczenia pacjentów dorosłych – prezentacja audiowizualna przypadków.

Czas trwania kursu: 2 dni robocze (16 godzin dydaktycznych).

Forma realizacji kursu: z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość oraz stacjonarnie.

Forma zaliczenia kursu: potwierdzenie uczestnictwa w kursie oraz zaliczenie sprawdzianu z zakresu wiedzy i umiejętności praktycznych objętych programem kursu.

10. Kurs: „Prawne aspekty prowadzenia specjalistycznego leczenia ortodontycznego”

Cel kursu:

ochrona przed następstwami prawnymi nieuprawnionego i nieprawidłowo prowadzonego leczenia ortodontycznego.

Zakres wiedzy:

- 1) kwalifikacje zawodowe lekarza dentysty;
- 2) zawieranie umów z pacjentami (uzyskanie świadomej zgody na leczenie);
- 3) organizacja pracy i zarządzanie gabinetem specjalistycznym;
- 4) zawieranie umów z firmami ubezpieczeniowymi.

Czas trwania kursu: 1 dzień roboczy (8 godzin dydaktycznych).

Forma realizacji kursu: z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość lub stacjonarnie.

Forma zaliczenia kursu: potwierdzenie uczestnictwa w kursie oraz zaliczenie sprawdzianu z zakresu wiedzy objętej programem kursu.

11. Kurs: „Alergologia – zagadnienia ortodontyczne”

Cel kursu:

zdobycie wiedzy na temat postępowania ortodontycznego u pacjentów z alergią.

Zakres wiedzy:

- 1) zapoznanie się z wykazem placówek wykonujących testy w przypadkach podejrzenia o alergię na materiały używane w ortodoncji;
- 2) zasady kierowania pacjenta na test;
- 3) demonstracja odczynów alergicznych na materiały ortodontyczne, różnicowanie z innymi stanami.

Zakres umiejętności praktycznych:

- 1) kliniczna ocena testów alergologicznych.

Czas trwania kursu: 1 dzień roboczy (8 godzin dydaktycznych).

Forma realizacji kursu: z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość lub stacjonarnie.

Forma zaliczenia kursu: potwierdzenie uczestnictwa w kursie oraz zaliczenie sprawdzianu z zakresu wiedzy objętej programem kursu.

12. Kurs: „Orzecznictwo lekarskie”

Cel kursu:

nabycie przez lekarzy wiedzy teoretycznej i praktycznej na temat prawidłowego formułowania opinii bądź orzeczeń oceniających stan zdrowia pacjenta.

Zakres wiedzy:

- 1) podstawowe zasady systemu ochrony zdrowia w Polsce, w tym regulacje dotyczące zawodów medycznych;
- 2) system zabezpieczenia społecznego w razie choroby i jej następstw realizowany w ramach: powszechnego ubezpieczenia społecznego pracowników, osób pracujących na własny rachunek i rolników, zaopatrzenia społecznego, pomocy społecznej oraz systemu wspierania osób niepełnosprawnych i pracodawców;
- 3) zasady orzecznictwa lekarskiego, zasady sporządzania orzeczeń, a także podstawowe zasady i cele badania stanu zdrowia dla celów orzeczniczych;
- 4) specyfika wzajemnej relacji między osobą badaną a lekarzem orzecznikiem;
- 5) zasady prawidłowego prowadzenia dokumentacji medycznej i odpowiedzialność za prowadzenie jej niezgodnie z prawem;
- 6) zasady odpowiedzialności prawnej lekarza (cywilnej, karnej i zawodowej), umiejętność porównania, rodzaje ubezpieczeń medycznych;
- 7) zakres odpowiedzialności lekarzy oraz podmiotów leczniczych. Podstawy prawa pracy;
- 8) pojęcie błędu medycznego, najczęstsze przyczyny błędów medycznych i zasady opiniowania w takich przypadkach;
- 9) istota, podział oraz zasady opiniowania sądowno-lekarskiego dotyczące: zdolności do udziału w czynnościach procesowych, uszczerbku na zdrowiu;

10) najważniejsze dziedziny, w których opiniowanie lekarskie jest konieczne i niezbędne. Odrębności opiniowania m.in. na potrzeby psychiatrii, prawa pracy, ubezpieczycieli komercyjnych;

11) znaczenie i zasady rehabilitacji leczniczej w ramach prewencji rentowej.

Czas trwania kursu: 3 dni (24 godziny dydaktyczne).

Forma realizacji kursu: z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość lub stacjonarnie.

Forma zaliczenia kursu: potwierdzenie uczestnictwa w kursie oraz zaliczenie sprawdzianu z zakresu wiedzy objętej programem kursu.

13. Kurs: „Profilaktyka i promocja zdrowia”

Cel kursu:

nabycie przez lekarzy wiedzy teoretycznej i praktycznej na temat aktualnych reguł prowadzenia profilaktyki chorób/problemów zdrowotnych oraz promocji zdrowia – zarówno w odniesieniu do jednostek (pacjentów) jak też społeczności, również zawodowej.

Założeniem kursu jest też kształtowanie kompetencji społecznych, w tym promowanie autorefleksji i krytycznego myślenia oraz rozwijania współpracy na rzecz zdrowia. Ponadto kurs dąży do kształtowania postaw etycznych, promowania „pro-profilaktycznej” kultury pracy w sektorze zdrowia, a także stałego samokształcenia lekarzy w celu poszerzania oraz pogłębiania wiedzy i umiejętności związanych z profilaktyką oraz promocją zdrowia.

Zakres wiedzy:

Część I: Naukowe i etyczne podstawy profilaktyki oraz promocji zdrowia:

- 1) modele zdrowia, determinanty zdrowia i ich nowoczesna kwantyfikacja, piramida wpływu na zdrowie (wg Freiden 2015);
- 2) gradient zdrowia w populacji, przyczyny i tzw. przyczyny przyczyn, w tym polityki publiczne, podejścia do przeciwdziałania nierównościom/niesprawiedliwościom w zdrowiu, w tym tzw. *group-gap-gradient*, proporcjonalny uniwersalizm;
- 3) podstawowe definicje i cele profilaktyki chorób oraz promocji zdrowia, w tym promocji zdrowia wg Karty Ottawskiej (WHO 1986), podobieństwa i różnice;

- 4) interpretacje, podejścia i strategie profilaktyki:
 - a) indywidualna w ramach opieki medycznej, w tym medycyna stylu życia, populacyjna w działaniach zdrowia publicznego,
 - b) *primordial*, pierwotna, wtórna, trzeciorzędowa, czwartorzędowa – zastosowania,
 - c) wysokiego ryzyka, populacyjna – zastosowania,
 - d) uniwersalna, selektywna, wskazująca – zastosowania,
 - e) inne podejścia i strategie profilaktyki – zastosowania;
- 5) interpretacje, podejścia i strategie promocji zdrowia:
 - a) podejście WHO, w tym siedliskowe, zastosowania, m.in. szpitale i placówki medyczne promujące zdrowie (w tym promocja zdrowia na rzecz pracowników ochrony zdrowia), szkoły promujące zdrowie, zdrowie miasta,
 - b) inne podejścia i strategie promocji zdrowia stosowane w podmiotach leczniczych:
 - cztery obszary aktywności lekarza w promocji zdrowia (wg Beattie 1991),
 - podejścia medyczne, behawioralne, edukacyjne, skoncentrowane na kliencie/upodmiotowienie, zmiana społeczna (wg Ewles, Simnett 2003),
 - udział lekarzy w przeciwdziałaniu nierównościom/niesprawiedliwościom w zdrowiu,
 - rola postaw lekarza w kształtowaniu prozdrowotnych zachowań pacjenta;
- 6) działalność zgodna z zasadami *Evidence Based Practice (policy/public health/disease prevention/health promotion/health education)*, wykorzystanie baz dobrych praktyk;
- 7) zasady etyczne w działalności profilaktycznej oraz w promocji zdrowia, działania niepożądane działalności profilaktycznej/promocji zdrowia;
- 8) aktualne i pożądane: struktura i organizacja działalności profilaktycznej oraz promocji zdrowia, kompetencje pracowników, aspekty ekonomiczne.

Cześć II: Ogólna charakterystyka i skuteczność wybranych metod działania w profilaktyce chorób oraz w promocji zdrowia:

- 1) cykl życia programu szczepień, wątpliwości wobec szczepionek (*vaccine hesitancy*), modele uwarunkowań *hesitancy*, w tym 3C, 4C, 5C, podejście WHO do przeciwdziałania zjawisku *hesitancy* i zwiększania wyszczepialności (aktualnie w oparciu o model COM-B);
- 2) masowe (zorganizowane) badania przesiewowe, różnice w stosunku do badań diagnostycznych, kryteria wdrożenia, działania niepożądane, bilans korzyści i strat;
- 3) edukacja zdrowotna, edukacja pacjenta, poradnictwo, *coaching*, podobieństwa i różnice, zasady postępowania;
- 4) komunikowanie o zdrowiu za pośrednictwem starych i nowych mediów, możliwości i ograniczenia, cechy poprawnej informacji o zdrowiu, infodemia, profilaktyka piątego rzędu, komunikowanie ryzyka w sytuacjach kryzysowych;
- 5) praca ze społecznością lokalną, w tym organizacja/mobilizacja społeczności, procesy, zasady, metody postępowania, *social prescribing*;
- 6) zdrowie we wszystkich politykach (*Health in All Policies*), metody postępowania, w tym rzecznictwo zdrowotne, ocena wpływu na zdrowie (*Health Impact Assessment*);
- 7) programy zdrowotne jako narzędzie realizacji populacyjnej profilaktyki chorób i promocji zdrowia, ocena potrzeb zdrowotnych, schematy planowania, teorie zmiany zachowań, monitorowanie i ewaluacja programów;
- 8) przywództwo w sektorze zdrowia;
- 9) inne aktualne i ważne metody działania (np. interwencje nefarmaceutyczne w stosunku do COVID-19).

Część III: Zastosowania profilaktyki oraz promocji zdrowia (w tym rekomendacje, działania, metody, narzędzia, materiały, etc.) **do praktycznej kontroli chorób/ problemów zdrowotnych** (tj. do zmniejszania zapadalności, chorobowości i umieralności do poziomu, który jest w danym kontekście (czasu, miejsca, warunków) możliwy do zaakceptowania przy użyciu metod zapobiegawczych i leczniczych):

- 1) zalecenia żywieniowe, poprawa żywienia, minimalna interwencja w otyłości;
- 2) zalecenia nt. poziomu aktywności fizycznej wg WHO, zwiększanie aktywności fizycznej;
- 3) promocja zdrowia psychicznego, zapobieganie samobójstwom;

- 4) przeciwdziałanie paleniu tytoniu, w tym strategia minimalnej interwencji antytytoniowej, redukcja szkód;
- 5) przeciwdziałanie używaniu substancji psychoaktywnych, w tym strategia redukcji szkód oraz uzależnieniom behawioralnym;
- 6) zapobieganie upadkom osób starszych;
- 7) inne aktualne zalecenia prozdrowotne w kontekście czynników ryzyka chorób bądź konkretnych chorób/problemów zdrowotnych (np. zanieczyszczenie powietrza, zmiana klimatu, model diety planetarnej, *One Health*);
- 8) zasady zarządzania epidemiami chorób zakaźnych, organizacja i funkcjonowanie opieki zdrowotnej, wnioski z pandemii COVID-19.

Czas trwania kursu: 2 dni (16 godzin dydaktycznych).

Forma realizacji kursu: z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość lub stacjonarnie.

Forma zaliczenia kursu: potwierdzenie uczestnictwa w kursie oraz zaliczenie sprawdzianu z zakresu wiedzy objętej programem kursu.

14. Kurs atestacyjny (podsumowujący): „Ortodoncja”

Przed przystąpieniem do realizacji programu kursu atestacyjnego organizator kursu jest zobowiązany do przeprowadzenia kolokwium sprawdzającego wiedzę nabytą w trakcie szkolenia specjalizacyjnego. Zakres wiedzy obejmuje kursy specjalizacyjne i staże zrealizowane w ramach całego szkolenia specjalizacyjnego.

Cel kursu:

sprawdzenie praktycznej/klinicznej wiedzy ortodontycznej.

Zakres wiedzy:

- 1) rozwój i wzrost twarzy;
- 2) epidemiologia i etiopatogeneza wad zgryzu;
- 3) klasyfikacja i diagnostyka wad zębowo-zgryzowych;
- 4) badanie kliniczne pacjenta i badania pomocnicze;
- 5) profilaktyka w różnych okresach rozwoju osobniczego;
- 6) leczenie wad zębowo-zgryzowych w poszczególnych okresach rozwoju i wzrostu osobniczego;
- 7) współpraca interdyscyplinarna;

- 8) wady genetycznie uwarunkowane;
- 9) rozszczepy;
- 10) materiały stosowane w ortodoncji.

Zakres umiejętności praktycznych:

- 1) analiza i prezentacja wybranych pacjentów (dokumentacja co najmniej 5 przypadków);
- 2) przygotowanie do prezentacji ustnej wybranych przypadków.

Czas trwania kursu: 5 dni (40 godzin dydaktycznych) w ostatnim roku odbywania szkolenia specjalizacyjnego przed przystąpieniem do PES.

Forma realizacji kursu: z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość oraz stacjonarnie.

Forma zaliczenia kursu: potwierdzenie uczestnictwa w kursie oraz zaliczenie sprawdzianu z zakresu wiedzy i umiejętności praktycznych objętych programem kursu.

B – Staże kierunkowe

Lekarz dentysta jest zobowiązany do odbycia niżej wymienionych staży. Czas trwania stażu podany jest w tygodniach i dniach roboczych w wymiarze czasu pracy 7 godzin 35 minut dziennie. Staż należy przedłużyć o każdy dzień nieobecności, w tym również o dni ustawowo wolne od pracy w danym roku.

1. Staż podstawowy w zakresie ortodoncji

Cel stażu:

praktyczne opanowanie procedur diagnostycznych i związanych z planowaniem leczenia wad narządu żucia, w tym wad zgryzu i zębowych, zarówno jedno, jak i wielodyscyplinarnego oraz zdobycie umiejętności wykonywania aparatów wyjmowanych i stałych gruboślukowych.

Zakres wiedzy teoretycznej:

Wprowadzenie w zagadnienia współczesnej ortodoncji:

- 1) rozwój uzębienia prawidłowy i nieprawidłowy (znajomość przeciętnych terminów tworzenia, mineralizacji, wyrzynania i resorpcji zębów mlecznych

- oraz rozwoju zębów stałych; wykrywanie odstępstw od normy w uzębieniu mlecznym i mieszanym);
- 2) wzrost kości szczęk i tkanek miękkich twarzy (znajomość rocznych przyrostów żuchwy i szczęki, zróżnicowanie tempa i zakończenie wzrostu kości w trzech płaszczyznach, zróżnicowane tempo wzrostu tkanek miękkich *wargi górnej* jako przyczyna błędów diagnostycznych);
 - 3) rentgenodiagnostyka w ortodoncji (uzasadnione i celowe korzystanie z badań radiologicznych, wybór metod w każdym indywidualnym przypadku, wszechstronna interpretacja radiogramów);
 - 4) materiały stosowane w ortodoncji (właściwości oferowanych na rynku produktów ortodontycznych);
 - 5) mechanika (źródła i rodzaje sił, wielkość sił ortodontycznych i ortopedycznych);
 - 6) biomechanika (biologiczna reakcja tkanek na siły ortodontyczne i ortopedyczne);
 - 7) etiopatogeneza, epidemiologia i diagnostyka wad narządu żucia;
 - 8) diagnostyka kostnych wad zgryzu;
 - 9) profilaktyka, leczenie wczesne i interceptywne;
 - 10) aparaty ortodontyczne (wszystkie rodzaje);
 - 11) ekstrakcje zębów w ortodoncji jako metoda leczenia;
 - 12) retencja;
 - 13) recydywa i niepowodzenia;
 - 14) rola ortodonta w leczeniu zespołowym (przestrzeganie sekwencji działań i kolejności zabiegów ortodontycznych w leczeniu wielospecjalistycznym);
 - 15) ortodontyczne i ortopedyczne przygotowanie przedoperacyjne;
 - 16) zasady planowania i leczenia pacjentów dorosłych;
 - 17) wprowadzenie do racjonalnego wykorzystania technik cyfrowych w diagnostyce i leczeniu ortodontycznym.

Zakres umiejętności praktycznych:

Część kliniczna:

Po ukończeniu stażu lekarz dentysta:

- 1) umie zebrać wywiad, ocenić rysy twarzy i stosunki zgryzowe;
- 2) potrafi zlecić i właściwie zinterpretować badania dodatkowe;

- 3) umie zgromadzić wysokiej jakości dokumentację (modele, fotografie, radiogramy łącznie z dokumentacją cyfrową);
- 4) potrafi rozpoznać wadę zgryzu;
- 5) umie przeprowadzić działania profilaktyczne;
- 6) umie przewidzieć skutki niepodjęcia lub odłożenia w czasie leczenia;
- 7) umie zaplanować i przeprowadzić leczenie wszystkich wad narządu żucia;
- 8) umie stosować różne rodzaje aparatów ortodontycznych;
- 9) jest merytorycznie przygotowany do wspólnego planowania leczenia ze specjalistami innych dziedzin medycyny;
- 10) umie postępować z pacjentem/opiekunem prawnym: przekazać niezbędną informację i uzyskać świadomą zgodę.

Część laboratoryjna:

Lekarz dentysta będzie w praktyce korzystał ze współpracy z technikiem dentystycznym, jednak jest zobowiązany oceniać i kontrolować jakość jego pracy.

Po ukończeniu stażu lekarz dentysta:

- 1) umie pobrać doskonałej jakości wyciski;
- 2) potrafi wymagać od technika przestrzegania zasad odlewania i opracowania modeli;
- 3) umie przedstawić szczegółowy projekt aparatów do wykonania w pracowni technicznej;
- 4) potrafi samodzielnie aktywować elementy czynne aparatów;
- 5) zna sposoby łączenia metali metodą lutowania i zgrzewania;
- 6) zna ograniczenia wykonawstwa laboratoryjnego i uwzględnia je w projekcie aparatów;
- 7) potrafi wykonać aparat podniebienny i językowy.

Rodzaj i minimalna liczba procedur, które lekarz dentysta musi wykonać w trakcie stażu podstawowego w zakresie ortodoncji:

- 1) leczenie co najmniej 70 pacjentów;
- 2) rozpoczęcie i zakończenie leczenia z pełną dokumentacją.

Forma zaliczenia stażu (u kierownika specjalizacji):

- 1) złożenie kolokwium z zakresu wiedzy teoretycznej objętej programem stażu;

- 2) zaliczenie sprawdzianu z umiejętności praktycznych – potwierdzenie przez kierownika specjalizacji wykonanych przez lekarza dentystę zabiegów i procedur medycznych objętych programem stażu.

Czas trwania stażu: 120 tygodni (600 dni roboczych).

Miejsce stażu: jednostka, która posiada akredytację do prowadzenia szkolenia specjalizacyjnego w dziedzinie ortodoncji.

2. Staż kierunkowy w zakresie chirurgii stomatologicznej

Cel stażu:

opanowanie zasad leczenia interdyscyplinarnego (chirurgiczno-ortodontycznego) oraz praktyczne postępowanie w przypadku zębów zatrzymanych.

Zakres wiedzy teoretycznej i umiejętności praktycznych:

- 1) omówienie z chirurgiem stomatologicznym dojścia do zębów nadliczbowych w celu ich usunięcia;
- 2) omówienie metody odsłaniania zębów zatrzymanych powierzchownie i głęboko w kości;
- 3) naklejanie śródzabiegowe zaczepów ortodontycznych na odsłaniane zęby udokumentowane fotograficznie;
- 4) omówienie z chirurgiem wskazań i możliwości autotransplantacji zębów z nieukończonym rozwojem korzeni - o ile wystąpi taka potrzeba;
- 5) omówienie wskazań do ekstrakcji zębów mądrości w tym germektomii;
- 6) omówienie wskazań do dekoronacji, koryktomii i augmentacji kości wyrostka zębodołowego.

Forma zaliczenia stażu (u kierownika stażu):

- 1) złożenie kolokwium z zakresu wiedzy teoretycznej objętej programem stażu;
- 2) zaliczenie sprawdzianu z umiejętności praktycznych – potwierdzenie przez kierownika stażu wykonanych przez lekarza dentystę zabiegów i procedur medycznych objętych programem stażu.

Czas trwania stażu: 1 tydzień (5 dni roboczych).

Miejsce stażu: jednostka, która posiada akredytację do prowadzenia szkolenia specjalizacyjnego w dziedzinie chirurgii stomatologicznej lub szczękowo-twarzowej lub ww. stażu.

3. Staż kierunkowy w zakresie chirurgii szczękowo-twarzowej

Cel stażu:

opanowanie zasad kwalifikowania do zabiegu z zakresu chirurgii ortognatycznej oraz praktyczna znajomość zasad operacji zaburzeń szkieletowych części twarzowej czaszki.

Zakres wiedzy teoretycznej i umiejętności praktycznych:

Lekarz dentysta jest zobowiązany:

- 1) asystować jako obserwator w czasie operacji wady szkieletowej;
- 2) brać udział w konsultacji na temat zasięgu planowanego zabiegu (operacja jedno - czy obuszczękowa);
- 3) przedstawić zwięźle wyniki symulowanej analizy cefalometrycznej wykonanej samodzielnie i zaakceptowanej przez kierownika specjalizacji;
- 4) poznać zasady postępowania w przypadku urazów części twarzowej czaszki u dzieci, w tym złamania wyrostków kłykciowych;
- 5) omówić stopień dojrzałości kostnej pacjenta na podstawie oceny kręgów szyjnych i ocenić ryzyko nawrotu wady po operacji;
- 6) poznać zasady fizjoterapii pozabiegowej.

Forma zaliczenia stażu (u kierownika stażu):

- 1) złożenie kolokwium z zakresu wiedzy teoretycznej objętej programem stażu;
- 2) zaliczenie sprawdzianu z umiejętności praktycznych – potwierdzenie przez kierownika stażu wykonanych przez lekarza dentystę zabiegów i procedur medycznych objętych programem stażu.

Czas trwania stażu: 4 dni robocze, w terminie uzgodnionym z jednostką - uzależnionym od terminów konsultacji przedoperacyjnych i operacji.

Miejsce stażu: jednostka, która posiada akredytację do prowadzenia szkolenia specjalizacyjnego w dziedzinie chirurgii szczękowo-twarzowej lub ww. stażu.

4. Staż kierunkowy w zakresie stomatologii zachowawczej z endodoncją

Cel stażu:

rozpoznawanie i kierowanie na leczenie chorób zębów przed rozpoczęciem leczenia ortodontycznego. Rozpoznawanie ryzyka powikłań jatrogennych, jakimi są np. montaż aparatu na zębach z aktywnymi ogniskami próchnicznymi. Poznanie

możliwości wspomagania wyniku leczenia ortodontycznego za pomocą współczesnych materiałów stomatologicznych. Praktyczne przestrzeganie zasad mikroestetyki.

Zakres wiedzy teoretycznej i umiejętności praktycznych:

- 1) poznanie współczesnych poglądów na przydatność zębów leczonych zachowawczo, w tym endodontycznie, przy planowaniu leczenia ortodontycznego;
- 2) wykorzystanie możliwości rekonturowania koron zębów w zamykaniu diastemy oraz w wadach wymiarów i kształtu zębów przednich;
- 3) poznanie sposobów postępowania w przypadku urazów zębów z zakończonym rozwojem.

Forma zaliczenia stażu (u kierownika stażu):

- 1) złożenie kolokwium z zakresu wiedzy teoretycznej objętej programem stażu;
- 2) zaliczenie sprawdzianu z umiejętności praktycznych – potwierdzenie przez kierownika stażu wykonanych przez lekarza dentystę zabiegów i procedur medycznych objętych programem stażu.

Czas trwania stażu: 2 dni robocze.

Miejsce stażu: jednostka, która posiada akredytację do prowadzenia szkolenia specjalizacyjnego w dziedzinie stomatologii zachowawczej z endodoncją lub ww. stażu.

5. Staż kierunkowy w zakresie stomatologii dziecięcej

Cel stażu:

poznanie metod zapobiegania rozwojowi nasilonych zaburzeń zgryzowo-zębowych.

Zakres wiedzy teoretycznej i umiejętności praktycznych:

- 1) poznanie współczesnych poglądów na przydatność leczenia pedodontycznego przy planowaniu leczenia ortodontycznego;
- 2) poznanie sposobów postępowania w przypadku urazów zębów mlecznych i stałych.

Forma zaliczenia stażu (u kierownika stażu):

- 1) złożenie kolokwium z zakresu wiedzy teoretycznej objętej programem stażu;

- 2) zaliczenie sprawdzianu z umiejętności praktycznych – potwierdzenie przez kierownika stażu wykonanych przez lekarza dentystę zabiegów i procedur medycznych objętych programem stażu.

Czas trwania stażu: 2 dni robocze.

Miejsce stażu: jednostka, która posiada akredytację do prowadzenia szkolenia specjalizacyjnego w dziedzinie stomatologii dziecięcej lub ww. stażu.

6. Staż kierunkowy w zakresie periodontologii

Cel stażu:

zdobycie umiejętności planowania skojarzonego leczenia ortodontyczno-periodontologicznego.

Zakres wiedzy teoretycznej:

- 1) badanie przyzębia, proste testy kliniczne do wykrywania ostrego miejscowego procesu zapalnego przyzębia;
- 2) uzupełnienie wiedzy na temat postępowania u osób z wadami zgryzu i chorobami przyzębia przed podjęciem leczenia ortodontycznego;
- 3) ocena radiologiczna zaawansowania procesów chorobowych przyzębia;
- 4) cechy nieodwracalnego zniszczenia przyzębia, kwalifikujące ząb do usunięcia;
- 5) przegląd możliwości leczniczych stosowanych obecnie w chorobach przyzębia;
- 6) sposoby oceny wygaśnięcia stanu chorobowego;
- 7) znajomość długości okresu obserwacji po skutecznym leczeniu periodontologicznym, pozwalająca podjąć leczenie ortodontyczne bez ryzyka;
- 8) planowanie leczenia orto-perio oraz zasady ortodontycznego zarządzania tkankami przyzębia.

Forma zaliczenia stażu (u kierownika stażu):

- 1) złożenie kolokwium z zakresu wiedzy teoretycznej objętej programem stażu;

Czas trwania stażu: 1 tydzień (5 dni roboczych).

Miejsce stażu: jednostka, która posiada akredytację do prowadzenia szkolenia specjalizacyjnego w dziedzinie periodontologii lub ww. stażu.

7. Staż kierunkowy w ortodontycznej poradni wad rozwojowych twarzy

Cel stażu:

zdobycie umiejętności postępowania ortodontycznego w przypadku pacjentów z rozszczepem wargi i/lub podniebienia oraz przegląd różnorodnych zaburzeń rozwojowych kwalifikujących się do leczenia w ramach programu ministerialnego (opieki nad pacjentami z wadami rozwojowymi).

Zakres wiedzy teoretycznej i umiejętności praktycznych:

- 1) zapoznanie się ze specyfiką pracy z pacjentami w różnym wieku dotkniętymi wadą rozwojową części twarzowej czaszki (niemowlęta, dzieci, dorośli);
- 2) asystowanie przy wykonywaniu wycisków u niemowląt w przypadkach stwierdzonych trudności w karmieniu;
- 3) planowanie kolejności i terminów leczenia przez różnych specjalistów;

Forma zaliczenia stażu (u kierownika stażu):

- 1) złożenie kolokwium z zakresu wiedzy teoretycznej objętej programem stażu;
- 2) zaliczenie sprawdzianu z umiejętności praktycznych – potwierdzenie przez kierownika stażu wykonanych przez lekarza dentystę zabiegów i procedur medycznych objętych programem stażu.

Czas trwania stażu: 1 tydzień (5 dni roboczych).

Miejsce stażu: poradnia ortodoncji realizująca program ortodontycznej opieki nad dziećmi z wadami wrodzonymi twarzowej części czaszki, która posiada akredytację do prowadzenia ww. stażu.

8. Staż kierunkowy w zakresie chirurgicznego leczenia wad rozwojowych twarzy

Cel stażu:

zdobycie wiedzy na temat postępowania chirurgicznego w przypadku pacjentów z rozszczepem wargi i/lub podniebienia.

Zakres wiedzy i umiejętności praktycznych:

- 1) zapoznanie się z programem kompleksowej opieki nad dziećmi z rozszczepami i innymi wadami wrodzonymi w obrębie twarzy;
- 2) uczestnictwo w operacji rozszczepu wargi i/lub podniebienia;

- 3) uczestnictwo w operacji plastycznej innej wady ustno-twarzowej;
- 4) uczestniczenie jako obserwator w zabiegu przeszczepu kości do szczeliny rozszczeputu wyrostka zębodołowego.

Forma zaliczenia stażu (u kierownika stażu):

- 1) złożenie kolokwium z zakresu wiedzy teoretycznej objętej programem stażu;
- 2) zaliczenie sprawdzianu z umiejętności praktycznych – potwierdzenie przez kierownika stażu wykonanych przez lekarza dentystę zabiegów i procedur medycznych objętych programem stażu.

Czas trwania stażu: 3 dni robocze.

Miejsce stażu: oddział chirurgii szczękowo-twarzowej/chirurgii dziecięcej/chirurgii plastycznej, który posiada akredytację do prowadzenia szkolenia specjalizacyjnego w dziedzinie chirurgii szczękowo-twarzowej/chirurgii dziecięcej/chirurgii plastycznej lub ww. stażu.

9. Staż kierunkowy w zakresie protetyki stomatologicznej

Cel stażu:

zdobycie umiejętności planowania skojarzonego leczenia ortodontyczno-protetycznego.

Zakres wiedzy i umiejętności praktycznych:

- 1) leczenie protetyczne pacjentów wieku rozwojowego;
- 2) planowanie możliwości rekonstrukcji protetycznej po uprzednim przygotowaniu ortodontycznym z zastosowaniem aparatów ortodontycznych stałych, ruchomych i implantoprotez;
- 3) zasady współpracy ortodontyczno-protetycznej.

Forma zaliczenia stażu (u kierownika stażu):

- 1) złożenie kolokwium z zakresu wiedzy teoretycznej objętej programem stażu;
- 2) zaliczenie sprawdzianu z umiejętności praktycznych – potwierdzenie przez kierownika stażu wykonanych przez lekarza dentystę zabiegów i procedur medycznych objętych programem stażu.

Czas trwania stażu: 2 dni robocze.

Miejsce stażu: jednostka, która posiada akredytację do prowadzenia szkolenia specjalizacyjnego w dziedzinie protetyki stomatologicznej lub ww. stażu.

C – Szkolenie umiejętności wykonywania zabiegów i procedur medycznych

Oznaczenie procedur:

Kod A – wykonywanie samodzielne z asystą lub pod nadzorem kierownika specjalizacji albo lekarza specjalisty przez niego wyznaczonego (liczba)

Kod B – w których lekarz uczestniczy jako pierwsza asysta (liczba)

Wykaz i liczba zabiegów oraz procedur medycznych, które obowiązują lekarza w trakcie realizacji stażu podstawowego:

Zabiegi/procedury medyczne	kod A	kod B
1. wywiad lekarski	70	0
2. analiza rysów twarzy i stosunków zgryzowych	70	0
3. wykonanie wycisków/wyciski cyfrowe	70	0
4. wykonanie fotografii	70	0
5. gromadzenie dokumentacji radiologicznej	70	0
6. diagnoza	70	0
7. świadoma zgoda na leczenie	70	0
8. planowanie i ustalenie optymalnego terminu leczenia	70	0
9. leczenie wszystkich wad narządu żucia	70	0
10. działania profilaktyczne - opilowanie guzków zębów mlecznych, utrzymanie miejsca po przedwczesnej utracie zębów mlecznych, zlecenie ćwiczeń mięśniowych, współpraca z logopedą	10	0
11. leczenie aparatami zdejmowanymi tj. płyty Schwarza, aparaty czynnościowe m.in. Twin block	60	0
12. leczenie aparatami grubołuukowymi (łuki językowe i podniebienne, aparaty do rozrywania szwu podniebiennego np. Hyrax, aparaty do dystalizacji)	20	0
13. leczenie aparatami stałymi cienkołuukowymi	35	0
14. leczenie aparatem stałym odcinkowym lub z łukiem		

Program specjalizacji w dziedzinie ortodoncji dla lekarzy dentystów posiadających
specjalizację I lub II stopnia, lub tytuł specjalisty
w odpowiedniej dziedzinie medycyny

omijającym (2x4)	2	0
15. samodzielne wykonanie aparatu podniebiennego/językowego	10	0
16. leczenie wielospecjalistyczne	10	0
17. śródzabiegowe naklejenie zaczepów	2	0
18. stosowanie wyciągów zewnątrzustnych (w tym maski twarzowej)	4	0
19. wspomagane zakotwienie szkieletowe	2	0
20. analiza zwarcia w artykulatorze	5	0
21. analiza wskaźnika pozycji kłykcia	5	0
Łącznie	795	0

Procedury obowiązkowe do wykonania w trakcie odbywania staży kierunkowych nie podlegają rozliczeniu w Elektronicznej Karcie Specjalizacji. Zaliczenie całości stażu oznacza zaliczenie wymaganych programem stażu operacji, zabiegów oraz procedur medycznych.

*Wykaz i liczba zabiegów oraz procedur medycznych, które obowiązują lekarza w trakcie realizacji **staży kierunkowych**:*

Zabiegi/procedury medyczne	kod A	kod B
1. omówienie z chirurgiem stomatologicznym: dojścia do zębów nadliczbowych, metody odsłaniania zębów zatrzymanych, wskazań i możliwości autotransplantacji zębów	0	1
2. naklejanie śródzabiegowe zaczepów ortodontycznych na odsłaniane zęby (udokumentowane fotograficznie)	1	0
3. omówienie wskazań do: ekstrakcji zębów mądrości w tym germektomii, dekoronacji, koryktotomii i augmentacji kości wyrostka zębodołowego	0	1
4. udział w konsultacji dotyczącej zasięgu planowanego zabiegu (operacja jedno - czy obuszcżkowa), asysta w trakcie operacji wady szkieletowej, oraz zaplanowanie	0	1

Program specjalizacji w dziedzinie ortodoncji dla lekarzy dentystów posiadających
specjalizację I lub II stopnia, lub tytuł specjalisty
w odpowiedniej dziedzinie medycyny

fizjoterapii pozabiegowej		
5. przedstawienie wyników symulowanej analizy cefalometrycznej, omówienie stopnia dojrzałości kostnej pacjenta na podstawie oceny kręgów szyjnych oraz ocena ryzyka nawrotu wady po zabiegu	0	1
6. poznanie zasad postępowania w przypadku urazów części twarzowej czaszki u dzieci w tym złamania wyrostków kłykciowych	0	1
7. poznanie współczesnych zasad postępowania z zębami leczonymi zachowawczo, w tym endodontycznie, przy planowaniu leczenia ortodontycznego	0	1
8. wykorzystanie możliwości rekonturowania koron zębów w zamykaniu diastemy oraz w wadach wymiarów i kształtu zębów przednich	0	1
9. poznanie sposobów postępowania w przypadku urazów zębów mlecznych i stałych z niezakończonym i zakończonym rozwojem	0	1
10. badanie przyzębia, wykonanie prostych testów klinicznych do wykrywania ostrego, miejscowego procesu zapalnego przyzębia, ocena radiologicznie zaawansowania procesów chorobowych przyzębia	5	0
11. zaplanowanie leczenia orto-perio, ocena poziomu stanu zapalnego przyzębia oraz zasad ortodontycznego zarządzania tkankami przyzębia w trakcie leczenia ortodontycznego i w okresie retencji	0	1
12. poznanie specyfiki pracy z pacjentami w różnym wieku dotkniętymi wadą rozwojową części twarzowej czaszki (niemowlęta, dzieci, dorośli) w tym asystowanie przy wykonywaniu wycisków u niemowląt w przypadkach stwierdzonych trudności w karmieniu	0	1
13. znajomość programu kompleksowej opieki nad dziećmi z wadami wrodzonymi w obrębie części twarzowej czaszki oraz	0	1

planu leczenia interdyscyplinarnego		
14. uczestniczenie w operacji rozszczepu wargi i/lub podniebienia oraz innej wady ustno-twarzowej	0	2
15. uczestniczenie jako obserwator w zabiegu przeszczepu kości do szczeliny rozszczepu wyrostka zębodołowego	0	1
16. znajomość metod leczenia protetycznego pacjentów wieku rozwojowego i dorosłych	0	1
17. planowanie możliwości rekonstrukcji protetycznej po uprzednim przygotowaniu ortodontycznym z zastosowaniem aparatów ortodontycznych stałych, ruchomych i implantoprotez	0	1
Łącznie	6	16

D – Samokształcenie

Lekarz dentysta jest zobowiązany do ciągłego i aktywnego samokształcenia w celu pogłębiania swojej wiedzy, śledzenia postępów w dziedzinie ortodoncji, a w szczególności korzystania z polecanych pozycji piśmiennictwa, uczestniczenia w posiedzeniach edukacyjnych towarzystw naukowych, napisania publikacji i udziału w innych formach samokształcenia wskazanych przez kierownika specjalizacji.

1. Studiowanie piśmiennictwa

Lekarz dentysta powinien korzystać z aktualnych podręczników i z czasopism naukowych z zakresu ortodoncji, a także z innych źródeł wiedzy wskazanych przez kierownika specjalizacji.

2. Udział w działalności edukacyjnej

Lekarz dentysta powinien uczestniczyć w wydarzeniach edukacyjnych: konferencjach, seminariach, warsztatach, posiedzeniach naukowych organizowanych przez Polskie Towarzystwo Ortodontyczne oraz innych wydarzeniach edukacyjnych organizowanych przez instytucje działające w zakresie ochrony zdrowia.

3. Przygotowanie publikacji

Lekarz dentysta jest zobowiązany do napisania pracy naukowej opublikowanej w recenzowanym czasopiśmie medycznym, której lekarz jest autorem lub współautorem, lub pracy poglądowej – na temat objęty programem specjalizacji.

4. Dodatkowe dni na samokształcenie

Lekarzowi odbywającemu kształcenie specjalizacyjne przysługuje od dnia 1 stycznia 2019 r., 6 dni rocznie na samokształcenie, przeznaczonych na udział w konferencjach, kursach naukowych, kursach doskonalących i innych szkoleniach, związanych bezpośrednio z realizowaną przez lekarza dziedziną szkolenia specjalizacyjnego, zgodnie z wyborem i potrzebami edukacyjnymi lekarza. Termin i sposób wykorzystania przez lekarza dodatkowych dni na samokształcenie wskazuje w uzgodnieniu z lekarzem kierownikiem specjalizacji poprzez odpowiednie skrócenie innych obowiązkowych elementów szkolenia specjalizacyjnego. Skrócenie to nie może dotyczyć kursów specjalizacyjnych a jedynie stażu podstawowego lub staży kierunkowych, przy czym wszystkie elementy szkolenia specjalizacyjnego (staże) muszą być zrealizowane i zaliczone. Kierownik specjalizacji w pierwszej kolejności decyduje o odpowiednim skróceniu czasu trwania stażu podstawowego, a jedynie w przypadku braku takiej możliwości odpowiednio skraca czas trwania staży kierunkowych, przy czym staż kierunkowy nie może ulec skróceniu o więcej niż połowę czasu trwania przewidzianą programem specjalizacji. Dodatkowe dni na samokształcenie niewykorzystane w danym roku specjalizacji nie przechodzą na kolejne lata szkolenia specjalizacyjnego.

V. OCENA WIEDZY I UMIEJĘTNOŚCI PRAKTYCZNYCH

1. Sprawdziany i kolokwia z wiedzy teoretycznej

Lekarz dentysta jest zobowiązany do:

- 1) zaliczenia sprawdzianu lub kolokwium na zakończenie każdego kursu z zakresu wiedzy objętej programem kursu (u kierownika kursu);
- 2) złożenia kolokwium na zakończenie każdego stażu z zakresu wiedzy objętej programem stażu (u kierownika stażu/kierownika specjalizacji).

2. Bieżąca ocena oraz sprawdzian umiejętności praktycznych

Kierownik specjalizacji lub kierownik stażu dokonuje bieżącej oceny umiejętności praktycznych nabywanych przez lekarza, w czasie poszczególnych staży.

Lekarz jest zobowiązany do zaliczenia sprawdzianu z umiejętności praktycznych (objętych programem stażu), tj. zaliczenie przez lekarza zabiegów i procedur medycznych wykonanych samodzielnie, z asystą lub pod nadzorem kierownika specjalizacji albo lekarza specjalisty przez niego wyznaczonego (kod A) lub zabiegów i procedur medycznych, w których lekarz uczestniczy jako pierwsza asysta (kod B). Zaliczenie zostaje odnotowane w Elektronicznej Karcie Specjalizacji.

3. Ocena pracy naukowej lub pogładowej

Kierownik specjalizacji ocenia przygotowane przez lekarza dentystę opracowania teoretyczne objęte programem specjalizacji: pracę naukową lub pogładową.

VI. CZAS TRWANIA SZKOLENIA SPECJALIZACYJNEGO

Czas trwania szkolenia specjalizacyjnego w dziedzinie ortodoncji dla lekarzy dentystów posiadających specjalizację I stopnia w dziedzinie stomatologii ogólnej lub dla lekarzy dentystów posiadających specjalizację II stopnia lub tytuł specjalisty w dziedzinie chirurgii szczękowej, chirurgii szczękowo-twarzowej, periodontologii, protetyki stomatologicznej, stomatologii zachowawczej, stomatologii zachowawczej z endodoncją, epidemiologii, zdrowia publicznego lub dla lekarzy dentystów posiadających tytuł specjalisty w dziedzinie chirurgii stomatologicznej lub stomatologii dziecięcej wynosi 3 lata.

Przebieg szkolenia specjalizacyjnego			
Nr kursu	Kursy specjalizacyjne:	Czas trwania	
		liczba tygodni	liczba dni roboczych
1.	Kurs wprowadzający: „Wprowadzenie do współczesnej ortodoncji”	0,4	2
2.	Kurs: „Postępowanie ortodontyczne w chorobach nowotworowych w obrębie narządu żucia”	0,4	2

Program specjalizacji w dziedzinie ortodoncji dla lekarzy dentystów posiadających
specjalizację I lub II stopnia, lub tytuł specjalisty
w odpowiedniej dziedzinie medycyny

3.	Kurs: „Etiopatogeneza i diagnostyka wad wrodzonych głowy i szyi”	0,4	2
4.	Kurs: „Czynność narządu żucia”	0,4	2
5.	Kurs: „Biomechanika (reakcja tkanek na siły ortodontyczne)”	0,6	3
6.	Kurs: „Mechanika”	0,4	2
7.	Kurs: „Analiza zdjęć rentgenowskich i cefalometria”	0,4	2
8.	Kurs: „Zespołowe leczenie wrodzonych i nabytych wad części twarzowej czaszki”	0,4	2
9.	Kurs: „Leczenie ortodontyczne dorosłych”	0,4	2
10.	Kurs: „Prawne aspekty prowadzenia specjalistycznego leczenia ortodontycznego”	0,2	1
11.	Kurs: „Alergologia – zagadnienia ortodontyczne”	0,2	1
12.	Kurs: „Orzecznictwo lekarskie”	0,6	3
13.	Kurs: „Profilaktyka i promocja zdrowia”	0,4	2
14.	Kurs atestacyjny (podsumowujący) „Ortodoncja”	1	5
Łącznie czas trwania kursów specjalizacyjnych		6 tyg. i 1 dzień	31
Nr stażu	Staż kierunkowe:	Czas trwania	
		liczba tygodni	liczba dni roboczych
1.	Staż podstawowy w zakresie ortodoncji	120	600
2.	Staż kierunkowy w zakresie chirurgii stomatologicznej	1	5
3.	Staż kierunkowy w zakresie chirurgii szczękowo-twarzowej	0,8	4

Program specjalizacji w dziedzinie ortodoncji dla lekarzy dentystów posiadających specjalizację I lub II stopnia, lub tytuł specjalisty w odpowiedniej dziedzinie medycyny

4.	Staż kierunkowy w zakresie stomatologii zachowawczej z endodoncją	0,4	2
5.	Staż kierunkowy w zakresie stomatologii dziecięcej	0,4	2
6.	Staż kierunkowy w zakresie periodontologii	1	5
7.	Staż kierunkowy w ortodontycznej poradni wad rozwojowych twarzy	1	5
8.	Staż kierunkowy w zakresie chirurgicznego leczenia wad rozwojowych twarzy	0,6	3
9.	Staż kierunkowy w zakresie protetyki stomatologicznej	0,4	2
Łącznie czas trwania staży kierunkowych		125 tyg. i 3 dni	628
Samokształcenie		0,2	1
Łącznie czas trwania kształcenia specjalizacyjnego		132 tyg.	660
Urlopy i dni wolne od pracy:		Czas trwania	
		liczba tygodni	liczba dni roboczych
Urlop szkoleniowy na przygotowanie i przystąpienie do PES		1 tydz. i 1 dzień	6
Urlopy wypoczynkowe		15 tyg. i 3 dni	78
Dni ustawowo wolne od pracy		7 tyg. i 4 dni	39
Łącznie czas trwania szkolenia specjalizacyjnego		156 tyg. i 3 dni	783
Dodatkowe dni na samokształcenie (6 dni w każdym roku specjalizacji) przeznaczone na udział w konferencjach, kursach naukowych i doskonalących i innych szkoleniach w danej dziedzinie specjalizacji do wyboru lekarza		18	

VII. PAŃSTWOWY EGZAMIN SPECJALIZACYJNY

Szkolenie specjalizacyjne w dziedzinie ortodoncji kończy się Państwowym

Egzaminem Specjalizacyjnym, złożonym z egzaminu testowego i egzaminu ustnego:

- 1) egzamin testowy stanowi zbiór pytań z zakresu wymaganej wiedzy określonej w programie specjalizacji, zawierających pięć wariantów odpowiedzi, z których tylko jeden jest prawidłowy;
- 2) egzamin ustny zawiera pytania problemowe, dotyczące wymaganej wiedzy określonej w programie specjalizacji.

Zaleca się, aby podczas egzaminu ustnego lekarz dentysta przedstawił pełną dokumentację analogową 8 osobiście wyleczonych pacjentów w różnych fazach rozwoju, z różnymi wadami, leczonych różnymi metodami i aparatami.

1) obowiązujące przypadki:

- a) leczenie wczesne rozpoczęte w okresie uzębienia mlecznego lub mieszanego; jeżeli leczenie prowadzone jest w dwóch etapach konieczna jest dokumentacja na początku i końcu każdego etapu,
- b) leczenie ortodontyczne z wykorzystaniem aparatów czynnościowych,
- c) wady klasy I: protruzja zębowo-wyrostkowa, zgryz otwarty, zgryz głęboki, znaczny niedobór miejsca w łuku, zaburzenia wyrzynania zębów wymagające leczenia ortodontycznego,
- d) leczenie ekstrakcyjne,
- e) wady klasy II w tym z pionowym typem wzrostu,
- f) wady klasy III,
- g) wady poprzeczne: kostne i zębowo – wyrostkowe z koniecznością zastosowania aparatu stałego,
- h) nasilona wada przednio-tylna i/lub pionowa - leczenie zespołowe w tym leczenie pacjentów dorosłych.

2) obowiązująca dokumentacja:

- a) modele diagnostyczne wykonane zgodnie z obowiązującą normą opracowaną przez Polskie Towarzystwo Ortodontyczne, oznaczone numerycznie według wymaganych powyżej przypadków:
 - przed rozpoczęciem leczenia,
 - po jego zakończeniu,

- b) dobrej jakości początkowy cefalogram boczny głowy w zwarciu nawykowym oraz komplet rentgenogramów zębowych lub pantomogramów wykonanych przed i w końcowej fazie leczenia,
- c) narysy zdjęć cefalometrycznych przed leczeniem (kolor czarny), po leczeniu (kolor czerwony), nałożenie obrysów cefalometrycznych przed i po leczeniu (superimpozycja zdjęć cefalometrycznych – podstawa czaszki, szczęka, żuchwa),
- d) dodatkową dokumentację przydatną w leczeniu,
- e) fotografie:
 - zewnętrzne twarzy pacjenta na wprost, w uśmiechu i z profilu,
 - wewnętrzne przed leczeniem, po leczeniu,
- f) plan leczenia z uzasadnieniem wyboru metody,
- g) opis przebiegu leczenia z uwzględnieniem napotkanych trudności,
- h) rozpoznanie zaburzenia i opis stanu czynnościowego narządu żucia.

Jeżeli zdający nie może przedstawić leczenia wady odpowiadającej jednemu z wymienionych przypadków (1-8), może zaprezentować postępowanie u innego pacjenta, przygotowane według ww. wytycznych. Zdający powinien podać przyczynę zmiany.

**Załącznik do programu specjalizacji w dziedzinie
ortodoncji**

STANDARDY AKREDYTACYJNE PODMIOTÓW SZKOLĄCYCH

– warunki, jakie musi spełnić jednostka w celu zapewnienia realizacji programu
specjalizacji w dziedzinie ortodoncji

Podmiot prowadzący szkolenie specjalizacyjne jest zobowiązany spełnić poniższe standardy akredytacyjne:

1. *W zakresie prowadzenia działalności odpowiadającej profilowi szkolenia specjalizacyjnego:*
 - a) posiadanie w swojej strukturze organizacyjnej jednostki lub innej komórki organizacyjnej posiadającej status podmiotu wykonującego działalność leczniczą, potwierdzoną w Księdze Rejestrowej właściwym kodem charakteryzującym specjalność komórki organizacyjnej zakładu leczniczego, udzielającego specjalistycznych świadczeń zdrowotnych w dziedzinie ortodoncji. Podstawą uzyskania akredytacji jest wykonywanie zabiegów i procedur wskazanych w stażu podstawowym.

2. *W zakresie zapewnienia warunków organizacyjnych umożliwiających realizację programu specjalizacji i samokształcenia określonej liczbie lekarzy:*
 - a) posiadanie odpowiedniego pomieszczenia dydaktycznego, wyposażonego w sprzęt audiowizualny, dostęp do Internetu oraz podstawowe podręczniki i czasopisma naukowe z zakresu objętego programem specjalizacji.

3. *W zakresie zapewnienia pełnienia nadzoru nad jakością szkolenia specjalizacyjnego:*
 - a) posiadanie komisji lub powołanie osoby odpowiedzialnej za ocenę jakości szkolenia, organizowanie cyklicznych spotkań z lekarzami odbywającymi szkolenie specjalizacyjne, przyjmowanie i analizowanie zgłaszanych przez lekarzy uwag dotyczących problemów w realizacji ww. szkolenia.

4. *W zakresie zapewnienia monitorowania dokumentacji szkolenia specjalizacyjnego danego lekarza:*
 - a) bieżąca kontrola elektronicznej karty szkolenia specjalizacyjnego;
 - b) weryfikacja terminowości odbywania i zaliczania kursów specjalizacyjnych, staży kierunkowych oraz wykonywania zabiegów i procedur medycznych objętych programem specjalizacji, dokonywana przez komisję lub osobę odpowiedzialną za ocenę jakości szkolenia.

5. *W zakresie zapewnienia odpowiedniej kadry:*
 - a) posiadanie kadry specjalistów, którzy mogą pełnić funkcję kierownika specjalizacji.

6. *W zakresie zapewnienia sprzętu i aparatury niezbędnych do realizacji programu specjalizacji:*
 - a) posiadanie sprzętu i materiałów oraz dostęp do wykonania badań w diagnostyce w zakresie ortodoncji.

7. *W zakresie udzielania świadczeń zdrowotnych umożliwiających zrealizowanie programu specjalizacji określonej liczbie lekarzy:*
 - a) prowadzenie działalności polegającej na udzielaniu specjalistycznych świadczeń zdrowotnych w dziedzinie ortodoncji,
 - b) udzielanie specjalistycznych świadczeń zdrowotnych, w tym wykonywanie zabiegów i procedur odpowiedniego rodzaju, w zakresie i liczbie umożliwiającej wszystkim lekarzom odbywającym szkolenie specjalizacyjne, w danej jednostce, realizację programu specjalizacji, w tym wykonanie zabiegów i procedur medycznych określonych w programie specjalizacji (30 nowych pacjentów rocznie na jednego lekarza – łącznie 90 przez cykl szkolenia),
 - c) podpisanie umów z jednostkami akredytowanymi na realizację staży kierunkowych określonych w programie specjalizacji, których jednostka nie zapewnia w ramach swojej struktury organizacyjnej.